

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve

Številka: 008-02-26/2024/4 EPA 1498-IX EU U 1268
Ljubljana, 15. 5. 2024

Na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 – odl. US, 21/13 - ZFDO-F in 81/18 – odl. US) je Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve na 5. izredni seji, 14. 5. 2024 sprejela naslednje

M n e n j e

k Predlogu stališča Republike Slovenije do Sporazuma o razlagi in uporabi Pogodbe o energetske listini med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve (v nadaljevanju: Komisija) je obravnavala Predlog stališča Republike Slovenije do Sporazuma o razlagi in uporabi Pogodbe o energetske listini med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njunimi državami članicami (v nadaljevanju: Predlog stališča), ki ga je na podlagi prvega odstavka 4. člena Zakona o sodelovanju med državnim zborom in vlado v zadevah Evropske unije (Uradni list RS, št. 34/04, 43/10, 107/10 in 30/15) Vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) poslala Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljevanju: Državni zbor).

Dopolnilno obrazložitev predlagatelja je podala predstavnica Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport, ki je predstavila Predlog stališča. Pojasnila je, da je Pogodba o energetske listini (v nadaljevanju: PEL) večstranski, trgovinski in naložbeni sporazum, ki se uporablja za energetski sektor. Podpisnice te pogodbe so poleg tretjih držav Evropska skupnost za jedrsko energijo (v nadaljevanju: EURATOM), Evropska unija (v nadaljevanju: EU ali Unija) in države članice Unije. Republika Slovenija je zaradi neuspešne modernizacije od PEL odstopila, njen odstop pa bo začel učinkovati 14. oktobra 2024. Kljub temu bodo določbe o reševanju naložbenih sporov, na podlagi klavzule o podaljšanju veljavnosti, za Slovenijo veljale še 20 let po odstopu od pogodbe. V skladu s pravom EU naložbeni spori znotraj Unije na podlagi PEL niso mogoči. Sodišče EU je o tem odločilo s sodbo Komstroy, po kateri velja, da se člen 26(2)(c) PEL - arbitražna klavzula - ne sme razlagati kot pravna osnova za naložbene spore med državo članico EU in vlagateljem druge države članice EU. S sporazumom o razlagi in uporabi PEL so se podpisnice dogovorile, da odstop posamezne članice, na primer Republike Slovenije, ki je hkrati tudi podpisnica sporazuma, ne vpliva na njen status v regionalni organizaciji za gospodarsko sodelovanje niti na njen interes o pravnem tolmačenju in uporabi PEL. Z državo članico EU so mišljene vse države članice EU, tudi tiste, ki so od PEL že odstopile.

Te države članice bodo še naprej sodelovale v postopkih, ki se nanašajo na omenjeno pogodbo. Sporazum določa, da bi se arbitražni tribunali v sporih znotraj EU na podlagi PEL morali izreči za nepristojne in ne bi smeli izdati arbitražne odločbe, oz. se te odločbe ne bi smele izvršiti v EU. Sporazum podpišejo in v skladu s svojimi internimi postopki potrdijo vse pogodbenice. V Republiki Sloveniji bo predlog zakona o ratifikaciji obravnaval Državni zbor, besedilo sporazuma pa bo objavljeno v Uradnem listu v vseh jezikih držav članic. Sporazum bo notificiran drugim pogodbenicam PEL in bo v skladu z Ustanovno listino Organizacije združenih narodov registriran pri Sekretariatu Združenih narodov. Za prehodno obdobje do začetka veljavnosti sporazuma se je pripravila politična deklaracija, ki vsebinsko opredeljuje rešitve, določene v sporazumu. Kljub temu da formalno gledano nima pravne moči, se deklaracija lahko uporabi kot dodatni argument za ugovor pristojnosti v arbitražnih postopkih v sporih znotraj EU do začetka veljavnosti sporazuma.

V interesu Republike Slovenije je, da se sporazum sklene v skladu z vsemi vsebinskimi elementi, zato Republika Slovenija podpira podpis in sklenitev sporazuma v imenu EU, EURATOM kot tudi v svojem imenu. Republika Slovenija prav tako podpira podpis Deklaracije kot rešitve za prehodno obdobje do začetka veljavnosti sporazuma. Predlog sporazuma nima neposrednih posledic na proračun, gospodarstvo ali okolje. Namen sporazuma je, da deluje kot dodaten argument za uveljavljanje ugovora pristojnosti mednarodne arbitraže za reševanje konkretnih sporov in da pripomore, da ne bi prišlo do reševanja naložbenih sporov znotraj EU na podlagi PEL pred mednarodnimi arbitražami ter do stroškov postopkov, ki bi bremenili proračun.

Komisiji je bilo v razpravi dodatno pojasnjeno, da je v praksi kljub odločitvi Sodišča EU, ki je za države članice pravno zavezujoča, še vedno prihajalo do naložbenih sporov, zaradi česar so države članice v skladu z Evropsko komisijo poskušale najti dogovor v okviru PEL. Komisija je opozorila na pomen hierarhije pravnih aktov v državah članicah v povezavi s prenosom posameznih pristojnosti na nadnacionalne organe, predvsem pa je pozdravila prizadevanja razreševanja vseh vprašanj na tako pomembnem področju, kot je energetika. Komisiji je bilo prav tako pojasnjeno, da je v primeru sodbe Komstroy šlo za spor, ki se nanaša na odnos med EU in tretjo državo, vendar se je sodišče zaradi pogostosti arbitražnih sporov znotraj Unije opredelilo tudi glede dopustnosti arbitražnih sporov med državami članicami EU. Tako je sodišče v tem primeru odločilo, da se člen 26 PEL, tako imenovana arbitražna klavzula, za države članice ne uporablja. V nadaljevanju je bilo pojasnjeno, da je sodba napisana tako, da sama po sebi ni izvršljiva, ter izpostavljeno, da gre v tem primeru za pravo EU, k uporabi katerega arbitražni tribunali kot mednarodne institucije niso zavezani. Zato je dodana vrednost sporazuma, da gre za mednarodni sporazum, ki bi ga upoštevali tudi mednarodni tribunali in bi pripoznali dogovor, sprejet na ravni EU.

* * *

Komisija za mednarodne odnose in evropske zadeve je soglasno sprejela **mnenje**, da podpira Predlog stališča Republike Slovenije do Sporazuma o razlagi in uporabi Pogodbe o energetski listini med Evropsko unijo, Evropsko skupnostjo za atomsko energijo in njenimi državami članicami.

* * *

Za poročevalca je bil določen član Komisije Andrej Poglajen.

Neža Dular, l.r.

Predsednik
Bojan Kekec, l.r.